

OCHRONA PRZECIWPÓŻAROWA

Komentarz

Dariusz P. Kała

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

OCHRONA PRZECIWPÓŻAROWA

Komentarz

Dariusz P. Kała

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 lutego 2024 r.

Dariusz P. Kała, nr ORCID: 0000-0002-2886-9117

Recenzent

Prof. dr hab. Marek Szewczyk

Wydawca

Anna Kieszek-Sobczyńska

Redaktor prowadząca

Joanna Cybulska

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2024

ISBN 978-83-8358-437-9

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. +48 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SŁOWO WSTĘPNE

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej to jeden z najtrwalszych elementów systemu prawa polskiego. Istnieje w prawie polskim od okresu międzywojnia do dzisiaj, w swoich kolejnych wersjach i nowelizacjach. Jest ona fundamentem systemu ochrony przeciwpożarowej w Polsce obok ustawy o Państwowej Straży Pożarnej i ustawy o ochotniczych strażach pożarnych. Przy czym to ustawa o ochronie przeciwpożarowej jest najważniejszym aktem prawnym w systemie ochrony przeciwpożarowej w Polsce, ponieważ ustawa o Państwowej Straży Pożarnej powstała zasadniczo w latach 90. XX w., a ustawa o ochotniczych strażach pożarnych w 2021 r. Rozwój systemu przeciwpożarowego sprawił, że te dwie ostatnio wymienione ustawy wyodrębniły się jako samodzielne akty prawne z ustawy o ochronie przeciwpożarowej. Trwałość ustawy o ochronie przeciwpożarowej w systemie prawa polskiego świadczy o tym, że system przeciwpożarowy jest jednym z najważniejszych podsystemów państwa polskiego i jego systemu bezpieczeństwa, który chroni nas przed zagrożeniami pochodzącymi od praktycznie wszystkich żywiołów, tj. ognia, wody, powietrza i ziemi.

Niniejszy *Komentarz* wpisuje się naukę prawa polskiego obok innych komentarzy do ustawy o ochronie przeciwpożarowej, które jednak nie powstawały dotychczas w jakiejś znaczącej liczbie. Zasadniczo po 1990 r., od czasu, kiedy obowiązuje obecna ustawa o ochronie przeciwpożarowej, ukazał się tylko jeden komentarz, tj. *Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z komentarzem* (Kraków–Tarnobrzeg 2010) autorstwa B. Ku-

rzępy, którego nie można jednak uznać za opracowanie wyczerpujące. Komentarz ten nie miał wznowień i z uwagi na wiele nowelizacji, które zmieniały ustawę o ochronie przeciwpożarowej od 2010 do 2023 r., jest w wielu miejscach już nieaktualny. Odpowiedzią na tę lukę na rynku publikacji jest niniejsze opracowanie.

W *Komentarzu* przedstawiono autorską koncepcję stosowania ustawy o ochronie przeciwpożarowej, opartą na analizie między innymi stanowisk administracji i sądów oraz na własnych wieloletnich doświadczeniach naukowych i praktycznych autora.

Dziękuję Wydawnictwu Wolters Kluwer za umożliwienie wydania *Komentarza*, wydawcy Pani Annie Kieszek-Sobczyńskiej za wsparcie i pomoc w wydaniu tej publikacji oraz wszystkim osobom z wydawnictwa odpowiedzialnym za prace redakcyjne i techniczne, bez których książka ta nie mogłaby się ukazać w niniejszym kształcie.

Dziękuję Panu Profesorowi dr. hab. Markowi Szewczykowi za recenzję publikacji.

Dziękuję mojej Żonie Żanecie, której nieustanne towarzyszenie, wsparcie i inspiracja podczas przygotowywania tego opracowania stanowiły nieocenioną pomoc.

Kobyłka, A.D. 2024

dr Dariusz P. Kała

USTAWA

z 24.08.1991 r.

o ochronie przeciwpożarowej

(Dz.U. z 2022 r. poz. 2057; zm.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1088, poz. 1560)

ROZDZIAŁ 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres ochrony przeciwpożarowej]

Ochrona przeciwpożarowa polega na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem poprzez:

- 1) zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia;
- 2) zapewnianie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia oraz na rzecz ochrony ludności;
- 3) prowadzenie działań ratowniczych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej.

W art. 1 u.ppoż. zawarto **definicję legalną ochrony przeciwpożarowej**. W przepisie tym wskazuje się przede wszystkim **cel** ochrony przeciwpożarowej oraz **sposoby** jego realizacji.

Ochrona przeciwpożarowa ma na celu ochronę **najistotniejszych wartości świata stworzonego**, jak życie, zdrowie, mienie, środowisko, przed

jednymi z **najpoważniejszych zagrożeń**, jakie mogą dotknąć tych wartości, tj. pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem.

Przepis wskazuje na trzy kategorie działań, które mają służyć ochronie wartości przed zagrożeniami. Zalicza się do nich działanie o charakterze **prewencji, przygotowania** do zwalczania zagrożenia i czynnego **zwalczania** zagrożenia.

Takie zdefiniowanie ochrony przeciwpożarowej ustala pewien paradygmat jej postrzegania i realizowania. Ochrona przeciwpożarowa nie może polegać tylko na podjęciu działań w momencie wystąpienia zagrożenia, ale przede wszystkim w dużym stopniu powinna się także koncentrować na podjęciu działań zmierzających do minimalizacji wystąpienia zagrożeń, a także dobrego przygotowania do czynnego zwalczania zagrożenia.

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej nie definiuje takich pojęć, jak: „życie”, „zdrowie”, „mienie”, „środowisko”, „pożar”, „klęska żywiołowa”. Należy zatem odwołać się do ich definicji występujących w innych aktach prawnych bądź orzecznictwie sądowym lub nauce prawa¹.

Pojęcia życia, zdrowia, mienia i środowiska należy rozumieć szeroko. Chodzi tutaj o ochronę życia zarówno ludzi, jak i zwierząt, na przykład zwierząt w gospodarstwach domowych, na wypadek pożaru czy powodzi. Chodzi także o mienie państwowe, samorządowe, jak i prywatne. Wykładnia taka znajduje uzasadnienie w łacińskiej paremii *lege non distinguente nec nostrum est distinguere* (czego prawo nie rozróżnia, tego nie należy rozróżniać). Skoro ustawodawca nie wskazał, o jakie kategorie

¹ Co do rozumienia takich pojęć, jak: „życie”, „zdrowie”, „mienie”, „środowisko” zob. D.P. Kała, R. Tabaszewski, *Przesłanki podmiotowe i przedmiotowe nadania Odznaki Świętego Floriana oraz Krzyża Świętego Floriana*, „Radca Prawny” 2022/1, s. 125–128, <https://www.ejournals.eu/Radca-Prawny/2022/1-30-2022/art/21501/> (dostęp: 8.01.2024 r.). Co do rozumienia takich pojęć, jak: „pożar”, „klęska żywiołowa” zob. D.P. Kała, *Ochotnicze straże pożarne. Komentarz*, Warszawa 2023, s. 31–33.

ochrony życia i zdrowia chodzi, to nie można zawężyć ochrony życia i zdrowia jedynie do ludzi.

Definicja legalna **innego miejscowego zagrożenia** została zawarta w art. 2 pkt 3 u.ppoż. Zgodnie z tym przepisem „inne miejscowe zagrożenie” to zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody niebędące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków. Do innych miejscowych zagrożeń zalicza się na przykład uszkodzenia maszyn, pojazdów, obiektów, skażenie środowiska występujące na niewielkim obszarze, rój owadów.

Definicja legalna zapobiegania powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia została zamieszczona w art. 2 pkt 1 u.ppoż. „Zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia” to: a) zapewnienie koniecznych warunków ochrony technicznej nieruchomościom i ruchomościom, b) tworzenie warunków organizacyjnych i formalnoprawnych zapewniających ochronę ludzi i mienia, a także przeciwdziałających powstawaniu lub minimalizujących skutki pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Sposoby zapobiegania powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia zostały określone w rozdziale 2 ustawy o ochronie przeciwpożarowej. Zalicza się do nich na przykład zabezpieczenie budynku, obiektu lub terenu przed pożarami, przykładowo przez przestrzeganie przeciwpożarowych wymagań techniczno-budowlanych, instalacyjnych i technologicznych; wyposażenie budynku, obiektu budowlanego lub terenu w wymagane urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice; uwzględnienie wymagań w zakresie ochrony przeciwpożarowej przy zagospodarowaniu i uzbrajaniu terenu.

Sposoby **zapewniania sił i środków** do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia wskazano w rozdziale 3

ustawy o ochronie przeciwpożarowej. Do działań tych zalicza się na przykład tworzenie i organizowanie jednostek ochrony przeciwpożarowej państwowej, ochotniczej i zakładowej straży pożarnej, utworzenie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

W świetle projektu ustawy o ochronie ludności² przez „ochronę ludności” rozumie się zintegrowaną działalność organów administracji publicznej oraz podmiotów ochrony ludności, mającą na celu zapewnienie bezpieczeństwa obywateli w sytuacji wystąpienia zagrożeń naturalnych lub wywołanych działalnością człowieka, w tym ochronę życia i zdrowia ludności, ochronę mienia, dziedzictwa kulturowego oraz środowiska naturalnego.

Definicja legalna **działań ratowniczych** została zawarta w art. 2 pkt 2 u.ppoż. Zgodnie z tym przepisem „działania ratownicze” to każda czynność podjęta w celu ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska, a także likwidacja przyczyn powstania pożaru, wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Do **jednostek ochrony przeciwpożarowej** zalicza się, zgodnie z definicją legalną z art. 15 u.ppoż.: 1) jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej, 2) jednostki organizacyjne Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej, 3) zakładowe straże pożarne, 4) zakładowe służby ratownicze, 5) gminne zawodowe straże pożarne, 6) powiatowe (miejskie) zawodowe straże pożarne, 7) terenowe służby ratownicze, 8) ochotnicze straże pożarne, 9) związki ochotniczych straży pożarnych, 10) inne jednostki ratownicze.

Katalog działań składających się na ochronę przeciwpożarową wskazany w art. 1 u.ppoż. ma charakter **zamknięty**.

² Projekt ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, Rządowe Centrum Legislacji, <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12322353/katalog/12604997#12604997> (dostęp: 31.01.2024 r.).

Art. 2. [Definicje]

Ilekróć w ustawie jest mowa o:

- 1) zapobieżeniu powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia – rozumie się przez to:
 - a) zapewnienie koniecznych warunków ochrony technicznej nieruchomościom i ruchomościom,
 - b) tworzenie warunków organizacyjnych i formalnoprawnych zapewniających ochronę ludzi i mienia, a także przeciwdziałających powstawaniu lub minimalizujących skutki pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia;
- 2) działaniach ratowniczych – rozumie się przez to każdą czynność podjętą w celu ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska, a także likwidację przyczyn powstania pożaru, wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia;
- 3) innym miejscowym zagrożeniu – rozumie się przez to zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody niebędące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków;
- 4) krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym – rozumie się przez to integralną część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, obejmującą, w celu ratowania życia, zdrowia, mienia lub środowiska, prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych lub innych miejscowych zagrożeń; system ten skupia jednostki ochrony przeciwpożarowej, inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych.

W art. 2 u.ppoż. znajduje się słowniczek ustawowy, w którym zawarto podstawowe definicje legalne związane z ochroną przeciwpożarową. Co

Książka stanowi komentarz do przepisów ustawy o ochronie przeciwpożarowej, która jest, obok ustawy o Państwowej Straży Pożarnej i ustawy o ochotniczych strażach pożarnych, fundamentem bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. System przeciwpożarowy chroni nas przed zagrożeniami pochodzącymi od praktycznie wszystkich żywiołów, tj. ognia, wody, powietrza i ziemi.

W komentarzu zawarto wiele odniesień do aktualnego orzecznictwa sądów administracyjnych oraz zaprezentowano m.in. takie zagadnienia, jak:

- obowiązki właściciela, zarządcy i użytkownika budynku, obiektu budowlanego lub terenu związane z zapobieganiem powstania pożaru,
- sposób nabycia uprawnień inspektora ochrony przeciwpożarowej,
- kwalifikacje rzeczoznawcy do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych,
- nadzór nad funkcjonowaniem krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego,
- prowadzenie i kierowanie działaniami ratowniczymi przez jednostki ochrony przeciwpożarowej.

Publikacja jest przeznaczona dla szerokiego grona odbiorców, m.in. rzeczoznawców do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych, inspektorów ochrony przeciwpożarowej, strażaków, a także prawników, pracowników administracji rządowej i samorządowej, pracowników naukowych i studentów.

Dariusz P. Kała – doktor nauk prawnych, adiunkt w Akademii Ekonomiczno-Humanistycznej w Warszawie; prowadzi własną Kancelarię Prawną oraz Portal Prawa Ochrony Przeciwpożarowej LexFire.pl; stypendysta Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego; trener i autor monograficznych szkoleń zawodowych; autor m.in. książki *Ochotnicze straże pożarne. Komentarz* (2023); publikuje na łamach portalu Prawo.pl, serwisu samorządowego PAP oraz w serwisach prawnych Wolters Kluwer Polska; pełnomocnik dha OSP Edwarda Pruśniewskiego w głośnej sprawie wygranej przed Sądem Najwyższym; odznaczony brązowym medalem „Za Zasługi dla Pożarnictwa”.

ISBN 978-83-8358-437-9

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 169 ZŁ (W TYM 5% VAT)